**Suomen Pysyvä Edustusto Bryssel EUE** NEUVOSTORAPORTTI EUE2017-02322

EUE Kiviniemi Antero(UM) 30.08.2017

Asia
## Epävirallinen TSTK-neuvosto

Kokous
Epävirallinen TSTK-neuvosto 19.07.2017 - 20.07.2017

Epävirallisen kokouksen teemana oli työn ja yksityiselämän tasapaino sekä joustavat työjärjestelyt. Keskusteluissa pohdittiin keinoja naisten työllisyyden parantamiseksi sekä miesten hoivaosallisuuden lisäämiseksi.

Jäsenvaltioissa on käytössä runsaasti erilaisia ratkaisuja em haasteiden ratkaisemiseksi. Päivähoitojärjestelyjä ja vanhempainvapaajärjestelmiä pidettiin yhä keskeisinä keinoina työelämää ja muuta elämää tasapainotettaessa ja naistenn työllisyyttä edistettäessä.

Hoivataakan tasainen jakaminen miesten ja naisten välillä pysyy suurena haasteena myös siellä, missä on käytössä tasapuolisen vastuunjaon mahdollistavia järjestelyjä. Asennekasvatus ja perinteisten sukupuoliroolien murtaminen on tässä suhteessa tärkeää.

Suomea kokouksessa edusti sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattilan johtama delegaatio. Hän kertoi kokouksessa kattavasti Suomessa käytössä olevista ratkaisuista.

## Kokouksen teema: työn ja yksityiselämän tasapaino ja joustavat työjärjestelyt

Epävirallisen TSTK-neuvoston teemana oli työn ja yksityiselämän tasapaino sekä joustavat työjärjestelyt. Puheenjohtajan tavoitteena oli tarkastella mm. keinoja löytää tasapaino työskentelyn ja lasten kasvatusvastuun välillä. Puheenjohtaja korosti työnteon uusien muotojen sekä miesten ja naisten roolijaon keskeisyyttä ratkaisuja etsittäessä.

Komissio korosti, että *Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari* sisältää voimakkaan viestin työn ja yksityiselämän yhteensovittamisen haasteiden ratkaisemisen tärkeydestä. Komissio peräänkuuluttaa nykyaikaisia, sukupuolten suhteen tasapuolisia ratkaisuja. Vallitsevassa tilanteessa naisten työllisyysaste ei ole komission mukaan riittävän korkea. Naisten hoidettavana on komission mukaan aivan liian suuri osuus epämuodollisesta hoiva-, perhe- ja kotityöstä. Miehet haluaisivat usein osallistua enemmän näihin

vastuisiin, mutta se ei komission mukaan ole useassa jäsenvaltiossa mahdollista. Komissio onkin antanut työn ja yksityiselämän yhteensovittamista koskevan paketin, joka sisältää tasa-arvoa edistävän, hoito- ja hoivavapaita koskevan direktiiviehdotuksen.

Työmarkkinajärjestöt kommentoivat komission direktiiviehdotusta. Työntekijäosapuoli piti ehdotusta tervetulleena ja katsoi sen edistävän tasapainoa miesten ja naisten välillä. Osapuoli korosti, ettei naisia pidä pakottaa enää valitsemaan äitiyden ja uran välillä ja piti komission ehdotusta voimakkaana sosiaalisen EU:n viestinä. Myös työnantaja- ja yrityspuoli piti sinänsä tärkeänä naisten työllisyyden sekä perheiden vapaisiin ja hoitoratkaisuihin liittyvän valinnanvapauden tukemista. Komission direktiiviehdotukseen ja EU-tason ratkaisuihin ne suhtautuivat kuitenkin erittäin varauksellisesti.

## Täysistunto: työn ja yksityiselämän tasapainon tarve

Puheenjohtaja piti tärkeänä huomion kiinnittämistä naisten, yksinhuoltajien ja samaa sukupuolta olevien pariskuntien tilanteeseen. Hoito- ja hoivavastuista suoriutumiseen tarvitaan puheenjohtajan mukaan joustavuutta. Hoidon tarve myös lisääntyy nopeasti väestön ikääntyessä.

ILO muistutti tarkastelleensa työn ja muun elämän tasapainoa jo vuosikymmeniä. Raja työn ja muun elämän välillä on ILOn mukaan nykyisessä 24/7-taloudessa hämärtynyt. Erityishaasteena ILO pitää sitä, että nimenomaan naisten osana on huolehtia palkattomasta työstä. Tämä on omiaan alentamaan naisten työllisyysastetta. Käytännössä tämä sisältää ennen kaikkea lapsista huolehtimista mutta myös omaishoitoa. Osa-aikatyöjärjestelyt ovat kuitenkin auttaneet monia naisia työllistymään monissa maissa. Talouskriisin seurauksena työ- ja perhe-elämän yhteensovittamisen oikeuksia on kuitenkin huononnettu. Komission työ- ja yksityiselämäpakettia sekä sosiaalisten oikeuksien pilaria ILO pitää tervetulleina.

Komissio korosti, että naisten työllisyyden parantaminen ja sekä toimiva työn ja muun elämän yhteensovittaminen parantaa kilpailukykyä ja yritysten tulosta. Komissio korosti, että sen direktiiviehdotus loisi nykyaikaisen vanhempainvapaajärjestelmän ja rohkaisee miehiä ottamaan hoitovapaita sekä lapsia että muiden hoitoa tarvitsevia varten. Muina EU-tason välineinä asian edistämiseksi komissio mainitsi eurooppalaisen ohjausjakson ja EU-rahastot.

Työllisyyskomitean (EMCO) ja sosiaalisen suojelun komitean (SPC) puheenjohtajat korostivat, että kaikkia kynnelle kykeneviä henkilöitä tulisi rohkaista työskentelemään ja tekemään pitkiä työuria. Työn ja perhe-elämän yhteensovittamisen keinot ovat tässä suhteessa tärkeitä. Näitä keinoja ovat erityisesti päivähoitoratkaisut, pitkäaikaishoitojärjestelmät sekä yksilölliset, joustavat työllisyys-, loma- ja vapaajärjestelyt.

Käydyssä keskustelussa jäsenvaltiot kertoivat ennen kaikkea omista kansallisista kokemuksistaan ja keinoistaan työ ja perhe-elämän yhteensovittamiseksi. Naisten työllisyyden edistäminen on jäsenvaltioille tärkeää. Valtaosa jäsenvaltioista korosti päivähoitojärjestelmien ja vanhempainvapaajärjestelyjen merkitystä tässä suhteessa sekä myös perinteisten sukupuoliroolien muuttumista ja isien sitouttamista perhevastuisiin. Muina keinoina esiin nostettiin mm. etuusjärjestelmät, verotus ja vähimmäispalkkajärjestelyt. Samalla kuitenkin muistutettiin, että vaikka keinot sinänsä ovat talouden kannalta investointeja, aiheuttavat ne väistämättä kuluja. Myös perheiden ja yksilöiden sekä niiden tilanteiden lisääntyvää erilaisuutta ja siitä seuraavaa tarvetta joustoihin ja valinnanvapauteen korostettiin, kuten myös sitä, että tehtävien ratkaisujen tulee ottaa huomioon myös yritysten hyödyt ja toimintaedellytykset. Tarvetta tarkastella asiaa kokonaisvaltaisesti korostettiin.

Eräät maat kiittelivät komissiota direktiiviehdotuksesta ja kytkivät ehdotuksen voimakkaasti kansalaisten odotuksiin sekä EU:n legitimiteettiin. Toiset puolestaan korostivat läheisyysperiaatteen ja kansallisen toimivallan merkitystä asiassa. *Social Platform* huomautti, ettei epämuodollista hoitoa voi eikä pidäkään korvata laitostetuilla ratkaisuilla.

Ministeri Mattila kertoi puheenvuorossaan Suomen vanhempainvapaajärjestelyjen laajasta kattavuudesta, mukaan lukien erilaiset perhetyypit. Hän kertoi Suomen hoitovapaajärjestelmästä, mukaan lukien läheisen hoidon mahdollisuudet ja jaettu hoitovapaa.

## Työpajat: Olemassa olevien toimenpiteiden tehokkuus suhteessa erilaisiin perhetyyppeihin ja työjärjestelyihin

Työpajakeskusteluissa jäsenvaltiot nostivat uudelleen esiin täysistunnossa esittämiään näkökohtia. Suuri osa maista piti toimivia päivähoitojärjestelmiä ja vanhempainvapaajärjestelyjä parhaiten toimivina järjestelyinä. Keskeisenä pidettiin myös miesten kannustamista osallistumaan aktiivisemmin hoivatehtäviin. Moni maa kiinnitti huomiota siihen, että suuria osa miehistä myös itse toivoo tätä. Olemassa olevien toimenpiteiden haasteina pidettiin erityisesti etätyötä, perheiden yhdenvertaista kohtelua, yksinhuoltajia, vammaisten lasten asemaa, työsuhteiden erilaisuutta, yrittäjän asemaa, etuusriippuvuutta ja siirtolaisten sitouttamista. Myös sitä korostettiin, että hyvät järjestelmät tukevat samanaikaisesti työllisyyttä, tuottavuutta, talouskasvua ja hyvinvointia.

Ministeri Mattila korosti puheenvuorossaan, että Suomessa perhevapaalainsäädäntö on pitkälti päivitetty niin, että se ottaa huomioon erilaiset perhetyypit. Hän myös kertoi, ett Suomessa kiinnitetään erityistä huomiota lapsen ja vanhemman suhteen suojelemiseen avioerotilanteessa. Samaten hän nosti esiin yksinhuoltajien erityistarpeiden huomioon ottamisen. Hän kertoi myös 2018 toteutettavista varhaiskasvatus- ja hoitopalveluiden asiakasmaksujen alennuksista sekä epätyypillisissä työsuhteissa olevien ja työttömien yhdenvertaisesta kohtelusta perhevapaiden suhteen.

## Täysistunto: Miehet hoitotaakan jakajina

Puheenjohtaja johdatti keskusteluun pohtimalla, kuinka pitkälle valtio voi mennä, jotta miehet saadaan osallistumaan enemmän hoivatehtäviin. Vaikka heille tarjotaan samoja etuuksia, mahdollisuuksia ja vapaita kuin naisille, he käyttävät niitä huomattavasti vähemmän. Tällöin keinoja ovat puheenjohtajan mukaan lähinnä asenteisiin vaikuttaminen ja perinteisten roolien murtaminen.

Komissio korosti, että stereotyypit ovat todellinen haaste. Se korosti miesten tukemista roolien murtamiseksi. Samalla komissio korosti, että monissa maissa on esteitä, jotka rajoittavat miesten osallistumista hoivataakan jakamiseen. Isien läsnäolo kuitenkin tukee esimerkiksi lasten myönteistä kognitiivista kehitystä. Toimivia ratkaisuja komissio kertoi löytyvän erityisesti Ruotsista.

Käydyssä keskustelussa jäsenvaltiot korostivat, että keinot miesten hoivaosallisuuden lisäämiseksi tunnetaan hyvin. Näitä ovat erityisesti korvamerkityt isyysvapaat, joustot vanhempainvapaajärjestelyissä, asianmukaiset palvelut, työmarkkinoiden segregaation torjunta jne.  Samalla kuitenkin tiedetään, että miehet eivät näitä keinoja käytä silloinkaan yhtä laajalti kuin naiset, kun se olisi mahdollista. Merkille pantiin, ettei tässä suhteessa ollakaan tulosten suhteen juuri edistytty vuosikymmeneen. Moni jäsenvaltio korosti, että näiden keinojen lisäksi on välttämätöntä panostaa asennemuutoksiin ja perinteisten roolien murtamiseen esimerkiksi erilaisin kampanjoin.

Ministeri Mattila kertoi puheenvuorossaan, että Suomessa on korvamerkityt isyysvapaajärjestelyt. Suomessa on myös sukupuolineutraalit vapaajärjestelmät, jotka tarjoavat mahdollisuuden osallistua hoivaa tarvitsevan läheisen hoitoon. Naiset kuitenkin käyttävät mahdollisuutta huomattavasti miehiä enemmän. Keinoja miesten rohkaisemiseen onkin aiheellista pohtia. Ministeri muistutti, että Suomessa molemmat sukupuolet otetaan huomioon tasa-arvopolitiikassa

Suomen edustajat

Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila; johtaja Pasi Korhonen (STM), Liisa Heinonen (TEM), Antero Kiviniemi & Riikka-Maria Turkia (EUE)

Asiakirjat

Liitteet

Viite

---

Asiasanat

**Hoitaa**

Tiedoksi

---